

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Nc/34/2013
Identifikačné číslo spisu:	8104134465
Dátum vydania rozhodnutia:	17.06.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:8104134465.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ Q., bývajúcej v T., 2/ Y., bývajúceho v T., zastúpených Mgr. Janou Sadloňovou, advokátkou so sídlom v Prešove, Hlavná č. 14, 3/ Y. bývajúceho v T., proti žalovanej SAPEX spoločnosť s ručením obmedzeným, so sídlom v Prešove, Hlavná č. 13, IČO: 31 648 541, zastúpenej JUDr. Gabrielou Verešpejovou, advokátkou so sídlom v Prešove, Požiarnická č. 17, o určenie hranice pozemkov, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 12 C 324/2004 a na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 2 Co 64/2013, 2 Co 65/2013, v konaní o vylúčení sudcov Krajského súdu v Prešove z prejednávania a rozhodovania vecí, takto

rozhodol:

I. Sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. Anna Ilčinová, JUDr. Jozef Angelovič, JUDr. Anton Lukáč, JUDr. Michal Boroň, JUDr. Branislav Breza, JUDr. Jaroslav Bugel', JUDr. Jana Burešová, JUDr. Irena Dobňáková, JUDr. Emil Dubňanský, JUDr. Peter Farkaš, JUDr. Martin Fil'akovský, JUDr. Monika Halkociová, JUDr. Antónia Kandráv, JUDr. Gabriela Klenková, PhD., JUDr. Anna Koval'ová, JUDr. Milan Majerník, JUDr. Vladimír Monok, JUDr. Katarína Morozová - Nemcová, JUDr. František Mozner, JUDr. Ľuboslava Mruškovičová, JUDr. Marianna Muránska, JUDr. Eva Pirkovská, JUDr. Peter Revák, JUDr. Eva Rešatková, JUDr. Zlata Simková, JUDr. Eva Sláviková, JUDr. Peter Straka, JUDr. Peter Šamo, JUDr. Milan Šebeň, JUDr. Jozef Škrab, JUDr. Eva Šofranková, JUDr. Peter Tobiaš, JUDr. Monika Tobiašová, JUDr. Roman Tóth, JUDr. Gabriela Világiová, JUDr. Martina Zeleňáková, JUDr. Viera Zol'áková a Mgr. Magdaléna Želinská nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 2 Co 64/2013, 2 Co 65/2013 (vec Okresného súdu Prešov sp. zn. 12 C 324/2004).

II. Sudkyne Krajského súdu v Prešove JUDr. Daniela Babinová a JUDr. Viera Kandriková sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 2 Co 64/2013, 2 Co 65/2013 (vec Okresného súdu Prešov sp. zn. 12 C 324/2004).

Odôvodnenie

Žalobca 3/ v doplnení odvolania z 21. marca 2013 vzniesol námietku zaujatosti voči „celému Krajskému súde v Prešove“ z dôvodu, že sídlo súdu je oproti Slovenskej reštaurácii, ktorú prevádzkuje žalovaná spoločnosť, v ktorej sa stravujú sudcovia krajského súdu. V rokoch 1999 až 2004 reštauráciu

navštevoval aj žalovaný 3/ s otcom, ktorý poukázal na sudcov, ktorí si s konateľom žalovanej spoločnosti Ing. Nalepom podávajú ruky a priateľsky sa rozprávali. Krajský súd v Prešove bol pri vzniku personálne posilnený presunom z Krajského súdu v Košiciach, žalovaný 3/ preto vzniesol námietku zaujatosti aj voči sudcom Krajského súdu v Košiciach (č.l. 378 - 379 spisu).

K námietke zaujatosti sudcovia Krajského súdu v Prešove (JUDr. Jozef Angelovič, JUDr. Michal Boroň, JUDr. Branislav Breza, JUDr. Jaroslav Bugel, JUDr. Jana Burešová, JUDr. Irena Dobňáková, JUDr. Emil Dubňanský, JUDr. Peter Farkaš, JUDr. Martin Fiľakovský, JUDr. Monika Halkociová, JUDr. Antónia Kandrává, JUDr. Gabriela Klenková, PhD., JUDr. Anna Kovaľová, JUDr. Vladimír Monok, JUDr. Katarína Morozová - Nemcová, JUDr. František Mozner, JUDr. Ľuboslava Mruškovičová, JUDr. Marianna Muránska, JUDr. Eva Pirkovská, JUDr. Eva Rešatková, JUDr. Zlata Simková, JUDr. Eva Sláviková, JUDr. Peter Straka, JUDr. Peter Šamo, JUDr. Milan Šebeň, JUDr. Jozef Škrab, JUDr. Eva Šofranková, JUDr. Peter Tobiaš, JUDr. Monika Tobiašová, JUDr. Roman Tóth, JUDr. Gabriela Világiová, JUDr. Martina Zelenáková, JUDr. Viera Zoláková, Mgr. Magdaléna Želinská) nedeklarovali žiaden vzťah k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom, pre ktorý by sa cítili byť zaujatými.

Sudca Krajského súdu v Prešove JUDr. Milan Majerník uviedol, že pozná konateľa žalovanej spoločnosti Ing. W., okrem stretnutí pri stravovaní v zariadení žalovanej s ním neudržiava bližšie kontakty. Zástupkyňa žalovanej je jeho bývalou ročníkovou spolužiačkou z právnickej fakulty, s ktorou je len v služobnom kontakte. Necíti sa byť zaujatý.

Sudca Krajského súdu v Prešove JUDr. Peter Šamo uviedol, že obедуje v pracovných dňoch v reštaurácii žalovanej, žalobcov a spoločníkov žalovanej spoločnosti nepozná, nie je s nimi v žiadnom vzťahu, nevie o žiadnych okolnostiach vzbudzujúcich pochybnosti o jeho nezaujatosti.

Sudkyňa Krajského súdu v Prešove JUDr. Anna Ilčinová uviedla, že sa necíti byť subjektívne zaujatá, pozná žalobcu 3/, s ktorým sa stretáva príležitostne.

Sudkyňa Krajského súdu v Prešove JUDr. Daniela Babinová uviedla, že sa cíti byť zaujatá. Osobne pozná žalobcov 1/ a 3/, s ktorými je v dlhoročnom priateľskom vzťahu, stretávajú sa na rôznych spoločenských akciách.

Sudkyňa Krajského súdu v Prešove JUDr. Viera Kandriková uviedla, že sa cíti byť zaujatá pre priateľský pomer k žalobcovi 3/.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Prešove (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval námietku zaujatosti vznesenú účastníkom konania, prihliadal pritom tiež na oznámenia sudcov (§ 15 O.s.p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie bod 2.).

Pri posudzovaní dôvodnosti námietky zaujatosti o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí vznesenej žalovaným 3/ a vyjadrení sudcov k tejto námietke vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zahŕňa aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v možnosti zmariť hroziace riziko, že by vo veci mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca.

Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti a nadŕžania určitej procesnej strany). Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97). Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania vecí buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie vecí pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovávanía a rozhodovania vecí pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie vecí nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia vecí pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska (sudcu), ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, alebo účastníka konania, považujúceho sudcu za zaujatého, ale v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či vyslovená obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť

v každom jednotlivom prípade, či uvádzané okolnosti sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu, teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezáujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry EŠLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezáujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Vo výrokovej časti uznesenia (výrok II.) Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sú uvedené sudkyne Krajského súdu v Prešove (JUDr. Daniela Babinová a JUDr. Viera Kandriková), ktoré sa vyjadrili tak, že majú k žalobcom 1/ alebo 3/ bližší osobný (priateľský) vzťah, pre ktorý dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že zakladá skutočnosť relevantnú z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., a je dôvodom pre ich vylúčenie z prejednávania a rozhodovania v danej veci.

V prípade sudcov Krajského súdu v Prešove, ktorí v oznámeniach nedeklarovali vzťah k veci, k účastníkom konania, k ich zástupcom (prípadne uviedli, že účastníkov konania, ani ich zástupcov, či konateľov nepoznajú, alebo ich poznajú len z videnia) vzal Najvyšší súd Slovenskej republiky na zreteľ, že bez ďalšieho (najmä pre absenciu preukázaného dôvodu o ich zaujatosti) nie je dôvod pochybovať o ich nezáujatosti a preto rozhodol, že sudcovia uvedení vo výrokovej časti tohto rozhodnutia (výrok I.) nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania v danej veci. Medzi sudcov, u ktorých Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil dôvody zakladajúce ich vylúčenie, patria tiež sudcovia JUDr. Milan Majerník, JUDr. Peter Šamo a JUDr. Anna Ilčinová. Skutočnosť, že uvedení sudcovia poznajú účastníka konania (resp. konateľa žalovanej spoločnosti, či žalobcu 3/) alebo ich nepoznajú a navštevujú reštauračné zariadenia za účelom obedov v pracovných dňoch, samé o sebe nepredstavujú vzťahy, ktoré by svojím charakterom prezrádzali objektívne pochybnosti o nezáujatosti. Vzťah týchto sudcov krajského súdu k žalovanej a žalobcovi 3/ za uvedenej situácie nie je možné označiť za vzťah takej intenzity, ktorý presahuje rámec bežnej interakcie medzi občanmi, ako je to v prípade bližšieho osobného - priateľského vzťahu - vnútorného emocionálneho vzťahu - založeného okrem iného na dôvere, úprimnosti, družnosti, prívetivosti, vzájomnej pomoci, tolerancii, porozumení, t. j. takého puta medzi jeho účastníkmi, ktorý sa navonok prejavuje, okrem iného, napr. aj pravidelnými priateľskými stretnutiami v súkromí, v rodinnom prostredí, spoločným trávením času a podobne.

Skutočnosť, že tu nastali dôvody pre prikázanie veci inému súdu v zmysle § 12 ods. 1, 3 O.s.p. nezakladá dôvod, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodoval o námietke zaujatosti podanej účastníkom konania voči sudcom iných súdov (tiež sudcom Krajského súdu v Košiciach).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.